

מה שטרמפ לא מבין על המזרח התיכון

written by דוד מ' וינברג | 05.06.2025

מדוע נכשלה ארצות הברית תחת הנשיא דונלד טראמפ בניסיונות התיווך שלה במטרה לסיים את מלחמת רוסיה-אוקראינה, את מלחמת החמאס נגד ישראל ומשבר החטופים, את התקפות החות'ים על ישראל ואת תוכנית הפצצה הגרעינית האיראנית?

כי לטראמפ ולצוותו יש פרדיגמה שגויה. הם ניגשים לכל דבר מנקודת מבט פרגמטית ועסקית. הם רואים הכול דרך משקפיים עסקיים חסרי רגש. הם חושבים שאויבי אמריקה עושים את אותו הדבר.

גרוע מכך, טראמפ חושב שהכוח הכלכלי הכבד של אמריקה וכוח האישיות העצומה שלו יכולים את היריבים לרצונו.

אבל מה אם המתמודדים מול אמריקה מונעים ממטרות עמוקות וחשוכות יותר? מה אם רוסיה, איראן, החמאס והחות'ים (ואף הסינים) מונעים מתוך שאיפות אידאולוגיות החורגות במידה רבה מחישובי האינטרס העצמי הכלכלי, הקר והניטרלי? מה אם השחקנים האלה מוכנים לעשרות שנים של מלחמה נגד המערב, ובייחוד נגד ישראל, ולא משנה אילו "עסקאות נהדרות" טראמפ מציג להם?

הקונסורציום האיראני: דוגמה לחישוב שגוי

הדוגמה האחרונה לחישוב אמריקאי שגוי שכזה היא ההצעה של ממשל טראמפ לשלב את התוכנית האיראנית להעשרת אורניום בקונסורציום בעייתי של מדינות המזרח התיכון כולל סעודיה, איחוד האמירויות וטורקיה לצד ארה"ב. איכשהו זה אמור לדלל או להגביל את הגרעין האיראני.

אבל כמובן, הדיקטטור האיראני האייתוללה חמינאי דחה בהתרסה את הרעיון הזה, מסיבות אידאולוגיות. "עצמאות לאומית אומרת שהעם האיראני עומד על רגליו שלו; זה אומר לא לחכות לאור ירוק או אדום מאחרים", הוא הכריז.

הנחישות של איראן לפלס דרך משלה ללא התערבות זרה "מגדירה את הריבונות שלה", אמר. "אנחנו יכולים" הוא עיקרון מהפכני שלימד האימאם חומייני, הוא זעק. הוא המשיך לכנות את ההצעות האמריקאיות גסות, חצופות, יהירות, הרסניות ו"סוטות מהמניעים וההקרבה השורשיים באמונת עמנו".

חמינאי המשיך לדבר בזעם על "פשעים" ציוניים. הוא התעקש שאיראן מפתחת את כל האמצעים להשמיד את ישראל. "בגזרה אלוהית מוחלטת, המשטר הציוני קורס. ברצון האל, היום הזה [של

בקצרה, שום עסקה פרגמטית שתוצע על ידי ארה"ב לאיראן או סנקציות מערביות נוספות נגדה לא יסיטו את הרפובליקה האסלאמית מהדרך הרדיקלית שלה. זאת גם אם היא תתכופף מעט כדי לפייס את טראמפ לזמן קצר. מחויבות אידאולוגית מושרשת לטווח הארוך מנצחת את השיקולים והלחצים קצרי הטווח של טראמפ.

האלגוריתם שלפיו פועלים יריבי אמריקה וישראל הוא התשה [2] מלחמות התשה ארוכות, המונחות על ידי אתוס של הקרבה וחזונות אסכטולוגיים של ניצחון קנאי ומוחץ.

תובנות ישראליות לאחר 7 באוקטובר

אחרי 7 באוקטובר, כל מנהיגי ישראל ורוב הציבור הישראלי מכירים בכך שמערכת הכללים שלפיה פועלים השחקנים הגרועים ביותר במזרח התיכון היא אידאולוגית, מבוססת על התשה ועל רצח עם; לא על הסתגלות או על "דילים" או עסקאות.

לדוגמה, ישראלים מבינים שמעבר להסכמים זמניים כלשהם שעלולים להיות הכרחיים למרבה הצער כדי להשיג שחרור של עוד כמה חטופים ישראלים המוחזקים באופן נפשע ואכזרי על ידי החמאס [2] אין התאמות ארוכות טווח עם החמאס. החמאס חייב להיעקר מעזה, יהודה ושומרון, וזה אומר עשור (או יותר) של לוחמה עקובה מדם בדרגות שונות של עצימות. זה אומר "ניהול הסכסוך" דרך שימוש נחוש בכוח באופן יזום, מונע ומתמיד, וזה אומר שאין להקים מדינות פלסטיניות רדיקליות ומהפכניות.

ואם יש התאמות ופיוסים באזור הרחב שאפשר עוד להשיג, הם עוברים דרך פריזמת הסכמי אברהם שבחוכמה דחקו הצידה את הנושא הפלסטיני.

תובנה זו גם מסבירה למה זה כל כך חסר היגיון מצד צרפת, סעודיה ואחרים להחיות מחדש אשלות על מדינה פלסטינית, דווקא עכשיו. זה מתכון לאכזבה הרסנית ולהסלמה בסכסוך. וכמובן, לבידוד של ישראל [2] שאולי הוא המטרה של כל התרגיל הצרפתי-סעודי.

באופן דומה, הציבור בישראל מבין שמעבר להסכמים זמניים האפשריים אולי עם משטר אל-ג'ולאני החדש בסוריה ועם ממשלת עאון בלבנון, צה"ל עצמו חייב וימשיך לטפל באופן קבוע באיומים על ישראל מעבר לגבולות עם המדינות האלה. ישראל לא תשב בחיבוק ידיים במשך עשור או שני עשורים ותסתפק באיסוף של מודיעין על איומים מתפתחים עד שהאיום יגיע לממדים מפלצתיים, כפי שישראל עשתה למרבה הצער מול חיזבאללה.

אותו דבר לגבי יהודה ושומרון. אף אחד אינו חי באשליה ש"רשות" פלסטינית כלשהי יכולה להילחם בצבאות הטרור האסלאמיים בגיבוי איראני באזורים האלה, הטרור המאיים ישירות על ירושלים ועל מרכז הארץ. רק צה"ל יכול להילחם בו, ויעשה זאת. בשל כך, צה"ל פועל בעוצמה

בג'נין, בטולכרם ובשכם כדי לעקור בנחישות איומים כאלה. זה כנראה יהיה מאפיין קבוע של המדיניות הישראלית. הנשיא מקרון צריך לשים לב לכך.

אותו דבר לגבי איראן. סבא"א מזהירה שאיראן כבר העשירה מספיק אורניום ברמות כמעט מוכנות לפצצה עבור 6-8 פצצות גרעיניות, והצנטריפוגות המתקדמות שלה יכולות להשלים את התהליך פעמים רבות תוך שלושה חודשים. לכן, ישראלים יודעים שפירוק מלא או הרס צבאי של המנגנון הזה ושל אימפריית הטילים הבליסטיים של איראן הכרחי בקרוב. הסכמים חלקיים או קוסמטיים המבוססים על "אמון" אינם מספיקים, במיוחד אם הם מתעלמים מאיום הטילים ומההתערבויות ההגמוניות האחרות של איראן ברחבי האזור. כל הסכם כזה של האמריקנים עם איראן יכריח את ישראל לפעול נגד טהרן בכוחות עצמה.

מלחמת התשה: יעד חברתי ופוליטי

למלחמות ההתשה של האויב נגד ישראל, כמו למשא ומתן הממושך והאינסופי לשחרור חטופים, יש מטרה מרכזית נוספת: לקרוע את החברה הישראלית לגזרים. זה כולל החרפת פילוגים פוליטיים ודתיים-חברתיים, תשיות האזרחים והלוחמים הישראליים, ושחיקת הרצון להמשיך להילחם. לצערנו, האסטרטגיה הזו של האויב יעילה מאוד. ישראל אכן יותר ויותר מפולגת, אם כי אינה מרוסקת.

אני בטוח, כפי שפורט לעיל, שרוב הציבור הישראלי מבין את האופי האידאולוגי והתרבותי ארוך-הטווח של הקרבות הקרובים, וחוגרים חלציהם עבורם. זאת, ללא קשר לשינויים הפוליטיים שעלולים להיגרם על ידי מערכת בחירות ישראלית במהלך השנה הבאה, ובלי קשר לטעויות של הסכמה/כניעה כלשהן שעלולות להיעשות בשבועות הקרובים על ידי מנהיגים מערביים.

לישראלים יש כל הסיבות להאמין שמדינת ישראל יכולה לאתחל בהצלחה את הארכיטקטורה האסטרטגית האזורית לכיוונים חיוביים, כפי שעשתה דרך הסכמי אברהם. כפי שהיא הלכה דרך ארוכה לכיוון ריסוק החמאס וחיזבאללה, מה שגם זירז את קריסת משטר אסד בגיבוי רוסי ואיראני בסוריה. כפי שהיא עשתה בהפשטת איראן מהגנות האוויר שלה, ועוד.

השאלה היא: כיצד מקדמים הבנה עמוקה, בוגרת, עמידה וסבלנית יותר של איומים ושל קבלת אחריות במזרח התיכון בקרב מנהיגים מערביים? כיצד עוזרים להם לפתח עמוד שדרה ולגבות את ישראל לאורך הדרך הארוכה שלה לעבר ביטחון ושגשוג?

פורסם באתר מידה, בתאריך 10.06.2025.